

Організація взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування під час розслідування злочинів у бюджетній сфері

Марков Михайло Миколайович, кандидат юридичних наук, викладач навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції (Національна академія внутрішніх справ)

Оперативно-розшукова діяльність являє собою особливу правоохоронну функцію. Особливість цієї функції в першу чергу виявляється у тому, що вона носить переважно негласний характер і спрямована на отримання інформації, що використовується для виявлення, попередження та розслідуванні злочинів, розшуку злочинців, які переховуються від слідства та суду, а також безвісно відсутніх осіб.

Питання взаємодії та координації діяльності оперативних підрозділів набуває особливої актуальності, коли злочинність носить різноманітний характер, глибоко законспірована, а їй протистоїть діяльність розгалуженої мережі підрозділів правоохоронних органів, що потребує упорядкування, взаємозв'язку, узгодженості їх спільних дій, відповідної підпорядкованості і маневру силами та засобами

Підвзаємодією ми розуміємо засновану на законах і підзаконних нормативних актах, погоджену за цілями, місцем, і часом діяльність незалежних один від одного підрозділів чи окремих працівників щодо поєднання можливостей, сил, методів і засобів, які є у їх розпорядженні, для успішного проведення комплексу процесуальних, оперативно-розшукових, організаційно-технічних, профілактичних і інших заходів боротьби зі злочинністю.

Працівники кримінальної міліції беруть активну участь у проведенні невідкладних процесуальних дій. Отримана в результаті цього інформація використовується для встановлення особи того чи іншого підозрюваного, його зв'язків, способу життя, фактів, що характеризують його минуле, а також для виявлення свідків, місцезнаходження викраденого майна, цінностей, набутих незаконним шляхом, виявлення всього злочинного ланцюжка. Вся ця інформація значно полегшує виконання завдань, поставлених перед досудовим розслідуванням. У той же час інформацію, отриману слідчим у процесі його роботи по кримінальному провадженню, широко використовують працівники кримінальної міліції для активізації оперативно-розшукових заходів.

Поширеною формою початкової взаємодії слідчого й оперуповноваженого під час виявлення та розслідування злочинів у бюджетній сфері є спільна праця у складі оперативної групи, що виїжджає на місце події. Керівництво такими групами згідно чинного законодавства здійснює слідчий. Під час проведення першочергових оперативно-розшукових заходів оперуповноважені завжди вільні у виборі засобів і

методів ведення розшукових заходів. Вони організовують та проводять відповідні розшукові заходи і забезпечують слідчого необхідною інформацією, на підставі якої розробляються слідчі та оперативно-розшукові версії.

Під час виявлення та розслідування злочинів у бюджетній сфері потрібна спільна праця слідчих підрозділів з декількома підрозділами оперативних служб, які займаються проведенням вузько направлених оперативних заходів (ДОС, ДОТЗ), а іноді потрібно залучати інші підрозділи правоохоронних органів, які разом повинні працювати в даному напрямку для отримання якісного результату.

Взаємодія оперативних підрозділів зі слідчими підрозділами служить в основному меті розкриття окремих злочинів, її необхідність виникає з отриманням інформації про вчинений злочин і при огляді місця події.

Основні умови ефективності такої взаємодії:

- комплексність і цілеспрямоване використання сил та засобів, якими користуються оперативні служби й слідчий апарат;
- чіткий поділ їх компетенцій;
- організуюча роль слідчого у взаємодії на всіх стадіях розслідування;
- самостійність оперуповноважених у виборі засобів і тактичних прийомів, що можуть бути використані з метою розкриття злочинів;
- недопустимість розголошення даних досудового розслідування, а також інформації, отриманої за допомогою негласних джерел.

Під час оперативного пошуку осіб, предметів і фактів, що становлять оперативний інтерес, велике значення має тісний взаємозв'язок усіх оперативних підрозділів і служб між собою, адже процес виявлення осіб, предметів і фактів, які становлять оперативний інтерес під час розслідування злочинів у бюджетній сфері, не зводиться лише до отримання первинних даних (сигналів) криміногенного характеру, а включає їх перевірку засобами суб'єктів взаємодії.

Взаємодія в межах оперативно-розшукової профілактики здійснюється шляхом використання профілактичних можливостей - усіх органів, служб і підрозділів органів внутрішніх справ України.

Взаємодія на рівні оперативної розробки передбачає здійснення оперативно-розшукових заходів щодо особи (групи осіб), яка обґрунтовано підозрюється у підготуванні або вчиненні злочинів у бюджетній сфері.

У процесі оперативної розробки взаємодія оперативних підрозділів між собою здійснюється, як правило, шляхом комплексного застосування негласних сил і засобів, спеціальної техніки, автоматизованих банків даних спеціального призначення, агентури та інших оперативно-розшукових сил і засобів.

Крім того, взаємодія на централізованому управлінському рівні допомагає встановити необхідні відносини між працівниками різних служб і підрозділів та усуває умови, коли галузеві інтереси ставляться вище за інтереси, заради яких здійснюються комплексні заходи боротьби зі злочинністю у бюджетній сфері.

Взаємодія на організаційно-управлінському рівні - це спеціальна функція оперативно-розшукового управління, яка виражається в організаційному забезпеченні узгоджених чи спільних дій різних органів при застосуванні оперативно-розшукових засобів і методів з урахуванням їх специфіки.

Організація взаємодії оперативних підрозділів з іншими підрозділами правоохоронних органів у тому числі із органами досудового розслідування має широкий та різнобічний характер і здійснюється у таких напрямках:

- організація державної політики у сфері боротьби зі злочинністю, насамперед зі злочинами пов'язаними у сфері посягань на економічні основи держави;

- профілактика злочинів та інших правопорушень;
- виявлення, припинення, попередження та розслідування злочинів;
- розшук і затримання злочинців;
- удосконалення правової бази боротьби зі злочинністю.